

Svatodušní svátky a holubička jako jejich symbol

Jedněmi z dnes méně známých svátků zvyklo-
slovného roku jsou svátky svatodušní, zvané též
letnice. Slaví se sedm týdnů po Velikonocích a
celkově padesátidenní velikonoční čas uzavírají.
Datum jejich konání je pohyblivý. Boží hod sva-
todušní letos připadl na neděli 31. května.

Svátky svatého ducha – mísení pohanských i křesťanských zvyků

Stejně jako v ostatních, tak i ve svátcích svatého
Ducha se mísí pohanské zvyky s křesťanskými. Ob-
sahem křesťanských letnic je připomínka seslání
Ducha svatého na apoštoly. To se podle knihy
Skutků apoštolů odehrálo tak, že za mocného hu-
kotu vichru z nebe vyšlehlly ohnivé jazyky, které

Holubička z vejce a papíru
ze sbírek vsetínského mu-
zea. Foto: M. Ošťádal

označily každého z
nich. Na připomínku
tohoto aktu byla sva-
todušní mše celeb-
rována v rudém rouchu
představujícím ne-
beský plamen, a za
zvuků trub zastupují-
cích bouření vichru
pak byla z chrámové
klenby spouštěna dře-
věná nebo vypouštěna
živá holubice – symbol
Ducha svatého.

Příbytky ozdobené lipovými ratolestmi

V lidovém prostředí starého Valašska se o letnicích
dodržovalo práskání biči nebo tatary. Jejich „róchá-
ní“ mělo připomínat, „jak Duch svatý přišel s vel-
kým hlukem“. Příbytky a stáje se v této době zdo-
bily zelenými ratolestmi, obvykle lipovými, aby Duch
svatý v podobě holubice měl kde usednout a „aby
byl dům chráněn před všelikou nehodou“. Jak hlu-
čení, tak zeleň byli prastarými magickými ochran-
nými prostředky. O svatodušním pondělí dostávali
pacholci a děvečky od hospodyně veliký vdolek na-
zývaný „svatý duch“. Tento den byl na Valašsku
rovněž spojován s přípravou „vaječnice“, kterou
dříve společně pojídali pasáči při prvním výhonu
dobytka na pastvu.

Holubice z vyfouknutých vajíček jako symbol Ducha svatého a ochrana

Jedněmi z mála dochovaných památek na svato-
dušní svátky jsou holubičky s tělíčky z vyfouklých
vajíček a s křídly a ocasem z navarhánkovatělého
papíru. Tyto symboly Ducha svatého se v domác-
nostech zavěšovaly na stropní trámy, kde plnily
ochrannou funkci. Svě místo měly i nad kolébkami
či postýlkami dětí, kde sloužily jako hračka ke sti-
mulaci zraku a pohybu nemluvněte. (Mimočodem
– podle lidové víry je Boží hod svatodušní obzvlášt
šťastným dnem pro narození dítěte).

Dva vzácné artefakty v podobě svatodušních holu-
biček jsou zastoupeny i ve sbírkách vsetínského
muzea. Více informací o nich spolu s návodem na
jejich výrobu naleznete v čerstvě vydaném čísle
muzejního časopisu Valašsko, vlastivědná revue.

**Milada Fohlerová,
etnografka Muzea regionu Valašsko**